І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 59. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 30-го БЕРЕЗНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 30, 1961 No. 59. VOL. LXVIII.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ КОНҐРЕСОВІ ДОДАТИ $2 БІЛЬЙОНИ НА ОБОРОНУ

КЕННЕДІ ПЕРЕДБАЧУЄ В НОВОМУ БЮДЖЕТІ ДЕФІЦИТ В СУМІ $2.8 БІЛЬЙОНА

Вашинґтон. — Президент Кеннеді 28-го березня переслав свій проєкт оборонного бюджету на фінансовий рік, що починається 1-го липня 1961-го року, в якому пропонує збільшити оборонний бюджет, що його переслав був президент Айзенгавер в січні цього року, майже на два більйони долярів. Кеннеді плянує збільшити видатки на продукцію атомових ракет для підводних човнів „Поляріс". Зі збільшеної суми на оборону $600 мільйонів мали б бути ужиті вже в найближчому році, а решта в пізніших роках. Президент Айзенгавер запропонував був оборонний бюджет в сумі $41.84 більйона, а Кеннеді пропонує збільшити цю суму на $1.954.000,000. Кеннеді рекомендує швидким темпом будувати ракети „Поляріс" і „Мінутмен", які мають міжконтинентальний засяг. Він пропонує збільшити видатки на те, щоб ЗДА могли з успіхом вести так звані малі війни, які зможе ворог спровокувати. На думку Президента оборонний бюджет на 1962-ий рік повинен становити $43.800.000,000, або на $100 мільйонів більше, як це було під час найгарячішого року війни в Кореї. Президент заявив, що ЗДА є зацікавлені тим, щоб у світі запанував мир, але мусять збільшувати видатки на оборону, бо це є єдиний спосіб на те, щоб відстрашити ворога від агресії. В загальному Конґрес прихильно поставився до проєкту оборонного бюджету президента Кеннеді, але серед демократичних і республіканських членів Конґресу є невдоволення з того, що Кеннеді плянує обмежити продукцію далекосяжних літаків B-70, і зліквідувати 73 військові бази в ЗДА і за кордоном. Проти цього протестуватимуть ті місцевості цієї країни, в яких ці бази находяться.

28-го березня президент Кеннеді переслав Конґресові проєкт оборонного бюджету на фінансовий рік, що починається 1-го липня цього року, а 24-го березня Президент вислав був проєкт необоронного бюджету на 1962 рік. Із цих проєктів виходить, що в найближчому році федеральний бюджет заплянований із дефіцитом в сумі $2.826,000,000. Кеннеді поробив зміни в проєкті бюджету, що його предложив Конґресові Айзенгавер, який проєктував в бюджеті на 1962 ий рік надвишку в сумі $1.468.000,000. Кеннеді оцінює, що треба буде видати $84.259.000,000, а Айзенгавер пропонував видатки в сумі $80 865.000,000. Кеннеді пропонує видати більше на різні цілі суму майже трьох більйонів долярів. Кеннеді оцінює, що державна скарбниця матиме прибутків із податків на суму $81.433,000,000, а президент Айзенгавер оцінював ці прибутки на суму $82.333.000,000. І це також спричиняється до більшого дефіциту в наступному фінансовому році. Одночасно Президент заявив в окремому зверненні, що бюджет на фінансовий рік 1961-ий, який кінчається 30-го червня ц. р., буде мати дефіцит в сумі $2.169.000.000, а президент Айзенгавер передбачав надвишку $79 мільйонів. Кеннеді передбачає, що прибутки державної скарбниці становитимуть $78.524.000,000, а видатки винесуть $80.693,000,000. Республіканці виступили проти бюджету Кеннеді, заявляючи, що Президент пропонує дефіцити в бюджетах і при тому заявляє, що цей дефіцит спричинив його попередник президент Айзенгавер. Республіканський Крайовий Комітет пригадує в окремій публікації, що Кеннеді під час виборчої кампанії обіцяв збільшувати федеральні видатки, і тепер це здійснює та спричиняє дефіцити в бюджеті.

Секретар оборони проти расових обмежень при прийманні на працю

Вашинґтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара видав наказ шефам всіх родів зброї, щоб не було жадних расових обмежень при прийманні на працю при всіх оборонних проєктах. Згідно з цим наказом урядові аґенції мусять приймати на працю неґрів та членів меншестевих груп на рівні з всіма іншими громадянами. Секретар оборони написав в окремому меморандумі з цього приводу таке: „Персональні дії та справа затруднювання мають бути залежні тільки від здібности робітника, а не від його раси, кольору шкіри, релігії чи національного походження". Одночасно секретар оборони пригадав всім цивільним контракторам, які працюють для оборони країни, що їх обов'язує виконний розпорядок президента Кеннеді про рівність всіх при затрудненні, що відноситься до оборони ЗДА.

Айзенгавер пише спогади про 8-річний побут в Білому Домі

Палм Спрінґс, Каліфорнія. Попередній президент Двайт Д. Айзенгавер повідомив пресу 27-го березня, що він підписат контракт із видавництвом „Даблдей енд Ко" про видання своєї другої книжки, в якій автор писатиме про свій 8-річний побут в Білому Домі та про те, що „можна б з того навчитися". Крім того Айзенгавер заявив, що писатиме статті до тижневика „Сатердей Івнінґ Пост". Те саме видавництво „Даблдей" було видало першу книжку Айзенгавера під заголовком „Хрестоносний похід в Европі" в 1948 році. Досі в ЗДА продано цієї книжки 1,250,000 примірників, а за кордоном 250,000.

В АМЕРИЦІ

● **Бюро перепису населення** стверджує, що перепис із 1-го квітня 1960-го року виявив, що густота населення ЗДА не є велика, бо на одну квадратову милю припадає в цій країні 50.5 особи. В Голляндії на одній квадратовій милі живуть 893 особи, а в Канаді тільки 4 особи.

● **Головний суддя** Найвищого Суду Ірл Воррен в промові в Ню Йорку заявив, що стейтові коледжі і університети є направду великими виховними інституціями, але вони не могли б такими бути, коли б не було шляхетної конкуренції з приватними, світськими і релігійними коледжами і університетами. Воррен промовляв в Єшіва університеті, який надав йому титул доктора прав гоноріс кавза.

● **Департамент оборони** повідомляє, що цього року з днем 1-го липня покличуть до військової служби в летунстві 250 лікарів, бо не зголосилося потрібне число добровольців, як це було в попередніх роках. Останній раз покликували до військової служби лікарів в 1957 році.

● **Суд присяглих** в Лос Анджелесі визнав винними 43-річного д-ра Бернарда Фінча і його коханку 23-річну Керол Треґофф в тому, що вони обидвоє вбили жінку д-ра Фінча. Їм обоїм грозить кара смерти, бо вони за допомогою змови спричинили смерть дружини д-ра Фінча. Це вже був третій суд над ними, бо під час двох попередніх судів присяжні не могли рішитися на якийнебудь вирок.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС ВІДБУВ НАРАДИ, ВСТАНОВИВ ПОРЯДОК ПОХОРОНІВ СЛ. П. ДМИТРА ГАЛИЧИНА ПОЛАГОДИВ БІЖУЧІ СПРАВИ

Джерзі Сити. — Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу відбув тут у головній канцелярії минулого вівтірка, 28-го березня свої чергові наради, розглянувши та вирішивши цілий ряд актуальних справ, зокрема встановивши порядок похоронів свого довголітнього головного предсідника, сл. п. Дмитра Галичина, порозумівшись у цій справі з Дружиною і Родиною Покійного. Нарадами проводив виконуючий обов'язки головного предсідника Йосип Лисогір, ствердивши на вступі, що це перші наради повного Екзекутивного Комітету після смерти Головного Предсідника та закликавши приявних вставанням з місць і хвилиною мовчанки вшанувати його пам'ять. В нарадах взяли участь усі члени Екзекутиви: Йосип Лисогір, заступниця головного предсідника Анна Герман, головний секретар д-р Ярослав Падох і головний касир Роман Слободян, як також голова Головн. Контрольної Комісії д-р Володимир Галан і ред А. Драган. Найбільше уваги віддано справі похоронів гол. предсідника сл. п. Дмитра Галичина, що відбудуться в суботу, 1-го квітня, о год. 9-ій рано та почнуться відправою і виносом тіла з Народного Дому при 2-ій Евню до церкви св. Юра при сьомій вулиці й опісля на Кальварійський цвинтар. Похорон в суботу буде попереджений великою Панахидою за спокій душі Покійного в п'ятницю о год. 8-ій ввечорі в великій залі Народного Дому, куди тлінні останки Покійного будуть перевезені з похоронного заведення Петра Яреми при Іст 7-й вулиці, де вони лежать тепер і де кожного дня о год. 8-ій ввечорі відправляють парастаси. Екзекутивний Комітет рішив також запросити до участи в похоронах в суботу всіх членів Головного Уряду. Приявні на похороні головні урядовці відбудуть опісля жалобне засідання. До центральних та місцевих організацій з осідком в Ню Йорку чи околиці, зокрема до Відділів УНСоюзу, Екзекутивний Комітет звертається цією дорогою з проханням, щоб вони взяли участь у панахиді в п'ятницю ввечорі та в похороні в суботу рано зі своїми прапорами. Під час панахиди і похоронів окремі місця будуть призначені для представників центральних установ. На головного впорядчика під час панахиди і похоронів призначено затрудненого в гол. канцелярії УНСоюзу сот. д-ра Івана Козака, який прохатиме до співпраці інших осіб. Точний порядок похоронів буде поданий в черговому числі „Свободи".

В дальшому порядку нарад Екзекутивний Комітет УНС розглянув та вирішив ряд нових інвестицій союзового майна в гіпотечних позиках (мортґеджах) та вартісних паперах, а дальше справу перебудови та достосування до потреб головної канцелярії закупленого вже раніше сусіднього будинку, справу заступства померлого головного предсідника, обов'язки якого перебирає автоматично, згідно зі статутом УНСоюзу, дотеперішній заступник головного предсідника п. Йосип Лисогір, розглянено дальші вигляди і можливості та потреби теперішньої передконвенційної кампанії в справі організації нових членів та ряд інших організаційних, фінансових і загально - громадських справ.

Після нарад Екзекутиви відбулися ще наради Культурної Комісії, на яких вислухано звіту та обмірковано ряд актуальних проблем, зокрема культурної активности у відділах, англомовних і українських публікацій, зокрема справу англомовної Енциклопедії Українознавства, перевидання в англійській мові Історії України Михайла Грушевського та англомовної Історії України в образках для молоді. Рішено запропонувати Головному Урядові на найближчій річній сесії, що відбудеться в травні ц. р., створення спеціяльного видавничого фонду, з якого фінансуватиметься дальші українські і англомовні публікації. Окремо обмірковано справу культурної активности на „Союзівці", оселі УНС, впродовж найближчого вакаційного сезону, віддаючи окрему увагу справі дитячих таборів, курсів українознавства та заплянованій на половину серпня великій Шевченківській імпрезі.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ШЕВЧЕНКА В СТОРІЧЧЯ ЙОГО СМЕРТИ

В Джерзі Ситі

Заходом місцевого Відділу УККА відбулася тут у неділю дня 26-го березня Святочна Академія для вшанування пам'яті Т. Шевченка у сторіччя його смерти. Академію, попереджену американським гимном, відкрив вступним словом голова Відділу Антін Шеран, подаючи громаді сумну вістку про передчасну смерть сл. п. Дмитра Галичина, пам'ять якого вшанувала громада вставанням з місць та хвилиною мовчанки. Під час програми відомий наш громадянин - діяч адв. Марсел Ваґнер окремо привітав приявного на Святі посадника міста Чарлза Вітковського, що опісля виголосив коротке слово, величаючи українського генія Тараса Шевченка і українців за те, що вшановують його пам'ять. Далі на програму склалися виступи мішаного хору „Думка" з Ню Йорку під диригентурою І. Задорожного, сольоспів п-ні Марії Лисогір, яка виконала три пісні, промова англійською мовою б. судді Найвищого Суду стейту Ню Джерзі Ричарда Дж. Гюза, промова українською мовою проф. П. Савчука, сольоспів Осипа Стецури і мистецька рецитація артиста Євгена Курила, який віддеклямував „Посланіє" Тараса Шевченка. На закінчення хор „Думка" відспівав кантату „Вибір гетьмана", комп. Б. Кудрика й український гимн. Солістами під час виступів хору „Думка" були О. Стецура, Б. Пирожак, Е. Чорній, І. Декайло й А. Добрянський. Акомпаніювали при фортепіяні: О. Дмитрів, Р. Стецура і д-р А. Берник. Мистецьке оформлення сцени виконав арт. маляр А. Малюца. Відбулася Академія при вщерть виповненій залі Українського Народного Дому в Джерзі Ситі.

У Шикаґо

Українська Громада Шикаґо й околиці вшанувала пам'ять Т. Шевченка величавою академією у репрезентативній залі Оркестра Голл в неділю, дня 26-го березня, влаштованій заходом загально - громадського Шевченківського Комітету, що його очолював д-р М. Сімінович. З промовами виступали проф. Роман Смаль - Стоцький, який говорив українською і англійською мовами, та посадник м. Шикаґо Ричард Дейлі, що його представив адв. Михайло Гінко. П. Дейлі, нав'язуючи до свого ірляндського походження, перевів паралелю між ірляндською й українською визвольною боротьбою і підкреслив значення Шевченка в боротьбі проти насилля і тиранії. Після промов, адв. Ю. Куляс і п-ні Марія Шпікула

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЖАЛОБНИЙ ЗАКЛИК УККОМІТЕТУ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ СМЕРТЮ СЛ. П. ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Президент Українського Конґресового Комітету Америки, Дмитро ГАЛИЧИН —не живе!

Помер передчасно, помер трагічно. Помер, 26-го березня в Ню Йорку. Помер у віці, що давав йому силу й змогу ще довго-довго продовжувати ту працю, яку Він поставив ціллю свого життя вже давно-давно, в юних своїх роках, тоді, коли добровольцем пішов у ряди Українських Січових Стрільців, коли, згодом, змагався в УГА, коли, врешті, прибув сюди, на вільну землю Вашинґтона: працю для Українського Народу, працю — боротьбу за його визволення і незалежну його Державу.

Покинув нас у цю виїмково важливу пору, коли наші завдання й акції для доброї справи Українського Народу, так дуже-дуже потребували б його вміння, досвіду й знання.

Велика для нас втрата!

Болючи нею, болючи втратою одного з провідників, втратою громадянина й людини — Український Конґресовий Комітет Америки клонить голову перед Його тінями, в пошані й приязні-вдячності передає пам'ять про нього Поколінням спільноти, висловлює співчуття Дружині, та Братам і Родині, сумуючи й бануючи разом з Ними.

Вшановуючи Покійного Президента, Український Конґресовий Комітет Америки закликає:

1. Віддати поклін пам'яті Покійного окремими сходинами-зібраннями Управи, чи Членства Відділу — Організації.

2. Повідомити про смерть Президента УККА місцеву пресу, передаючи їй, долучене до цього листа, повідомлення.

3. кщо є змога взяти участь у похоронах, окремим делеґатом, чи делеґацією, повідомивши про те Канцелярію УККА до 6-ої години по полудні в п'ятницю, або в суботу, через Комітет Об'єднаних У. А. Організацій, Відділу УККА, Ню Йорк, УНДім, 140, 2 Евню. Телефон: ҐРемерсі 7-2380.

Поклін тіням Покійного віддасть Українська Спільнота в п'ятницю, 31 березня, в год. 8:00 вечора, у великій залі УНДому в Ню Йорку, де лежатиме, перенесене з Каплиці, Тіло Покійного.

Похорон відбудеться в суботу, 1 квітня.

Похоронний похід вирушить від УНДому до Храму св. Юра в годині 9:00 ранку.

Закінчуючи це наше виїмково сумне звернення до Вас, разом із Вами молимо Всевишнього за упокій Його Душі та разом з Вами кличемо:

Хай вічною буде Пам'ять Покійному Громадянинові Дмитрові Галичинові, що так добре заслужився для справи України!

Лев Добрянський — *голова*, Ігнат Білинський, Матвій Стахів — *секретарі*, Степан Ярема — *Екзекутивний Директор*
Василь Мудрий — *Директор Канцелярії*

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ МАСОВИЙ ЖАЛОБНИЙ ВІДГУК НА ПЕРЕДЧАСНУ СМЕРТЬ СЛ. П. ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Як у тій пісні про Морозенка, за яким „вся Вкраїна плаче", так і — можна б сказати — заплакала вся Американська Україна, як почувши сумну вістку про передчасну, трагічну смерть одного із своїх довголітніх провідників і опікунів, головного предсідника Українського Народного Союзу та президента Українського Конґресового Комітету і екзекутивного директора Комітету Пам'ятника Шевченкові, сл. п. Дмитра Галичина. Вістку про його смерть рознесла по всьому світу преса і у відгук на це невпинним потоком напливають телеграми й листи з висловами жалю і смутку. Характеристикою усіх цих численних відгуків на смерть сл. п. Дмитра Галичина може послужити лист д-ра Юрія Старосольського з Вашинґтону, написаний таки в день смерти Д. Галичина, в неділю 26-го березня. В цьому листі, між іншим, написано: „Кілька годин тому я був свідком, яке глибоко потрясаюче враження зробила на нашу громаду трагічна вістка про смерть бл. п. Дмитра Галичина, коли проголосив її тут, на Академії в честь Тараса Шевченка, проф. Лев Добрянський. Я чув зворушливі слова жалю від кожного, хто взагалі знайшов слова, щоб висловити своє почування. І я відчув безрадний жаль у тих, що не находили слів... Жаль по невіджалуваній втраті Людини, жаль по незаступимій втраті провідника. Я знаю, що ці, так щиро висловлені почування нашої малої громади в Вашинґтоні, були вірним дзеркалом почувань великої української громади в цій країні і далеко поза її межами..."

Та й не дільки від українців і їх громад та організацій напливають залви жалю і співчуття, бо до них прилучується й численні американські діячі. П'ять телефонічних ліній до канцелярії УНСоюзу і „Свободи" в цих днях майже безперервно зайняті. Одним з перших американців, що відгукнувся на вістку про смерть сл. п. Дмитра Галичина, був президент Американського Комітету Визволення, Говленд Г. Сарджент. У своїй кондоленційній телеграмі п. Сарджент заявив: „З великим жалем я довідався про передчасну смерть мого доброго приятеля, Дмитра Галичина. Я пригадую незабутній кінець тижня, що його провів в Його товаристві на прекрасній Союзівці, якою він так оправдано гордився. Упродовж тих днів, як Його гість, я мав нагоду в багатьох одвертих розмовах ліпше познайомитись з цим видатним лідером української спільноти, зміряти глибину Його віддаhistи еміґрантам з його улюбленої України та ґенерації американців українського роду, що дорожать традиціями України, віддаючи таку добру прислугу нашій власній країні. Я був свідком Його щирої посвяти ідеалам та інтересам його прибраної батьківщини в тому політичному, культурному і духовому житті, в якому він брав участь. Він був блискучим прикладом для інших еміґрантів з країн, що перебувають в комуністичній неволі і цей приклад повинен заохотити тих, що продовжуватимуть Його справу. Його смерть є безмірною втратою не тільки для української спільноти в Америці, але й для антикомуністичних сил в усьому світі..."

Та вже найбільший і нажаліснішний відгук викликала смерть сл. п. Дмитра Галичина серед великої союзової сім'ї, якій він упродовж довгих років служив на найвищому пості головного предсідника. Першим, поза членами Екзекутиви, відгукнувся на цю вістку кондоленційною телеграмою голова Контрольної Комісії д-р Володимир Галан з Родиною, а за ним й всі інші члени Головного Уряду, урядовці Відділів та й поодинокі члени. Кондоленційним листам і телеграмам немає кінця. Ой, Морозе, Морозенку, ти преславний козаче, за тобою, Морозенку, вся Вкраїна плаче...

8 ДЕРЖАВ ПАКТУ СЕАТО ПЕРЕСТЕРІГАЮТЬ СССР У СПРАВІ ЛЯОСУ

Банґкок, Сіям. — 8 держав Організації Південно-східнього оборонного пакту (СЕАТО), репрезентовані від понеділка цього тижня на конференції в столиці Сіяму своїми прем'єрами або міністрами закордонних справ, перестерегли Москву, що коли не можна буде мирними способами осягнути мир в Ляосі, який повинен бути „об'єднаний, незалежний і суверенний", то вони „готові, за зобов'язаннями договору повести акцію, яка виявиться відповідною в даних обставинах". Держави, зібрані на конференції в Банґкоку, висловили в комунікаті, зложеному з 8-ох коротких точок, своє втурбування з приводу „безперервного наступу повстанських елементів, що їх постійно підпомагають і підтримують комуністичні держави в яскравій суперечності до Женевського договору". Під Женевським договором треба розуміти договір з 1956 року, в якому колишню французьку колонію Індокитай поділено на три самостійні держави — Ляос, Камбоджу і В'єтнам, при чому В'єтнам поділено на вільний Південний і комуністичний Північний В'єтнам. За західніми коментарями, конференція СЕАТО тільки тому не сказала виразно про готовість перевести збройну інтервенцію проти комуністичних сил в Ляосі, що французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль звернув увагу, що таке сформулювання пошкодить мирним переговорам з Москвою, яка з престижевих мотивів не захоче скапітулювати перед виразною погрозою. Водночас, в двох останніх точках свого комунікату, держави, зібрані в Банґкоку, займались справою комуністичної інфільтрації в Південному В'єтнамі і заявили, що не допустять до заволодіння комуністів в тій країні. Закінчується комунікат СЕАТО запевненням, що його членські держави „матимуть під пильним і постійним надзором крізь призму цієї резолюції — дальший розвиток подій в Ляосі і В'єтнамі". До СЕАТО належать ЗДА, Англія, Франція, Австралія, Нова Зеляндія, Сіям, Філіппіни і Пакістан. Зібрані в Банґкоку міністри буцім-то за твердженнями кореспондентів — були переконані, що Москва прийме англійську мирову пропозицію, висловлену в ноті з четверга минулого тижня, але водночас здавала собі справу, що ціллю Москви буде використати останні успіхи комуністичних партизанів в Ляосі, щоб „мирно" захопити там центральну владу, або — поділити Ляос за зразком Кореї і В'єтнаму. Держави СЕАТО буцімто рішили не допустити до того і добиватися створення дійсно невтрального уряду для цілого Ляосу з ґарантіями, що надалі комуністи не будуть підривати тієї влади. Державний секретар Дін Раск заповів від'їзд з Банґкоку на середу 29 березна до столиці Індії Ню Делі на розмову з індійським прем'єром Неру, а англійський міністер закордонних справ лорд Гюм поспішає до Лондону на зустріч із колишнім ляоським прем'єром Суванною Фоумою, який об'їздить столиці великодержав в намаганні викувати з ними формулу для замирення в Ляосі. Тим часом бої в Ляосі дещо притихли, але Москва не припинила своїх летунських достав ляоським комуністичним партизанам.

Комуністи збили в Ляосі літак ЗДА з 8 членами залоги

Вієнціян. — Американські власті признали, що „пропавший" від минулого четверга транспортний літак C-47 насправді був зістрелений комуністами над тією частиною Ляосу, яка знаходиться в руках комуністичних партизанів. За американськими відомостями з невідомих джерел один член залоги того літака, асистент військового атташе в Ляосі, майор Бейлі, встиг врятуватись парашутом, але дістався в комуністичний полон. Інших сім членів залоги впали з горіючим літаком і не є відомо, чи врятувалися. Не сказано нічого, яких заходів вживається, щоб полоненого майора звільнити та дізнатися ближче про долю решти залоги літака. Літак був неозброєний і летів до столиці сусіднього південного В'єтнаму, Сайґону, але пролітав понад тереном, охопленим боями в Ляосі. Той сам літак раніше кількакратно сфотографував скидування совєтськими літаками зброї і виряду для комуністичних партизанів.

52 особи згинули в катастрофі чеського літака над Німеччиною

Нюрнберґ. — Великий 4-моторовий комуно - чеський пасажирський літак, типу совєтського Ільюшина-18, який летів з Праги до столиці західньо - африканської республіки Малі Бамако, загорівся, пробував приземлитись, але впав на поле на північ від Нюрнберґу. На літаку було 44 пасажири і 8 членів залоги. Всі вони згинули. Рятункова акція була страшенне утруднена вибухом газолінових танків і пожежою, до якої годі було наблизитись. Між загинулими було кільканадцять дітей. 11 погорілих дитячих тіл знайдено між рештками літака. Про подробиці катастрофи і особи загинулих трудно дізнатися, бо чеські комуністичні власті, за прийнятими серед комуністів звичаями, все те огортають великою тайною і не подають ніяких інформацій. Не є виключений саботаж, бо очевидці стверджують, що бачили з землі, як на літаку стався якийсь вибух, після чого полум'я огорнуло машину, що відразу знизила лет, а після того впала вниз, як горюча куля.

У СВІТІ

● **Гайнріх Рау**, східньо - німецький міністер для справ закордонної торгівлі, один із нечисленних німецьких комуністичних економістів, помер в минулий четвер під час праці за своїм столом у Східньому Берліні, на удар серця, на 61 році життя. Він був давнім комуністом і брав участь в еспанській громадянській війні, як командант XI Міжнародної комуністичної бриґади.

● **Андрей Громико**, совєтський міністер закордонних справ, який проводив совєтській делеґації на теперішній 15-ій Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, і в минулий понеділок нараджувався з през. Кеннеді, відлетів до Москви, щоб бути приявним на з'їзді комуністичних міністрів закордонних справ країн так званого Варшавського пакту, — себто СССР і всіх його сателітів. Ця конференція почалася у вівторок 28-го березня ц. р.

● **В Англії**, парляментарна репрезентація соціялістичної Партії праці викинула з-посеред своїх членів двох лівих екстремістів: Конні Зіллякуса за постійне співробітничання в комуністичній пресі та Аллана Бравна за напастливе критикування офіційного становища того парляментарного клюбу в справі оборонної політики Англії. Обидва комунофільські посли залишаться далі в парляменті, але як „незалежні".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

А діждемося таки колись...

У своїй поемі „Юродивий", написаній після звільнення із заслання у Нижньому Новгороді наприкінці 1857-го року, поемі, що є гострим виступом проти національного і соціяльного поневолення України московськими царями та їх сатрапами, Тарас Шевченко висловив загальне для українців того часу прагнення позбутися московського гніту і „діждатися Вашингтона з новим і праведним законом", підкреслене певністю, що його „діждемося таки колись".

Висловлюючи це прагнення, Шевченко не думав, бо й не міг думати, про якесь перенесення колишніх чи й пізніших американських порядків в Україну, про встановлення в Україні американського державного й суспільного ладу. Поет, якщо й мріяв про Вашингтона та його закон, то це була довго виношувана ним і його сучасниками мрія про український новий, праведний лад, візію якого він сконкретизував в іншому своєму вірші словами „в своїй хаті своя правда і сила і воля". Так розуміли висловлене Шевченком прагнення і пізніші українські покоління, так розуміють його й сьогодні послідовники національних ідей Шевченка, — усі, хто з українським серцем підходить до ідейної і поетичної спадщини геніяльного українського Поета, усі, хто хоче справді здійснити його „Заповіт".

Так розуміли й розуміють Шевченкові слова про Вашингтона і його новий праведний закон навіть кожночасні поневолювачі України — колишні білі, а сьогодні червоні кремлівські самодержці. Побоюючися справжнього змісту цих слів, що були основною ідеєю не тільки поеми „Юродивий", але й всієї поетичної творчости Шевченка, царські цензори викреслювали їх із публікованих до революції видань „Кобзаря", а нинішні совєтські комісари від літератури, не маючи вже можливости викреслити їх із теперішніх видань, повели широку акцію викривлювання змісту цих слів і знівечення їх впливу на свідомість українського народу. Для цієї мети вони промовчують цитовані слова в усіх коментарях до поеми „Юродивий" і викреслюють будь-які згадки про Вашингтона з приміток до видань Шевченкових творів.

Запляноване українською спільнотою у вільному світі вшанування пам'яті Шевченка в сторіччя його смерти поставленням йому пам'ятника у столиці ЗДА і вписання Шевченкових слів про новий і праведний закон, як гасла, на прапорах українського незалежницького руху, викликало останнім часом безмежну лють комуністичних сатрапів в Україні і цілий ряд шалених нападів проти українців у вільному світі. Так, наприклад, офіційний орган московської експозитури в Україні — Центрального Комітету КПУ — „Комуніст України" виступив у лютневому числі з наклепом, що „українські буржуазні націоналісти", які „перебувають на утриманні імперіялістів США, намагаються довести, нібито Т. Г. Шевченко хотів бачити майбутню Україну на зразок сьогоднішніх США". Слідом за своїми московськими наказодавцями підтягають і різні на червоно фарбовані „прогресисти" з ню-йоркських „громголосів", мовляв, українські націоналісти хочуть зробити Шевченка „апостолом своїх мрій про американську інтервенцію на Україні".

Виступаючи з такими нісенітними наклепами, совєтські комісари від ідеології і їх прогресивні поплентачі виявляють своє зумисне спотворене розуміння цитованих Шевченкових слів, висловлюючи які Поет мріяв не про перенесення таких чи інших порядків в Україну, не про якусь інтервенцію сторонніх сил в Україні, але про прихід українського Вашингтона, про встановлення в ній українського нового і праведного закону. Здійснення цього прагнення Україна й українці діждуться, не зважаючи на всі зусилля кремлівських самодержців та запроданих їм прославлювачів сучасної тиранії знівечити і вбити глибоку, переконливу правду Шевченкових ідей і віщувань.

Гра Москви на банкрутство ОН

Цього тижня нараджується Бюджетова комісія Генеральної Асамблеї ОН, що має перед собою не абияке завдання: врятувати Об'єднані Нації від фінансового банкрутства, яке їм загрожує, та від повної політичної дискредитації, яка невідхильно сталася б, якби місія ОН в Конго провалилась внаслідок браку фондів. Фінанси Об'єднаних Націй дійшли до жалюгідного стану в результаті впертого відмовляння Совєтського Союзу, його сателітів та деяких його „невтральних" поплентачів внести хоч би мінімальну суму на покриття видатків зв'язаних з міжнародним військом ОН, яке в обширі Гази зберігає перемир'я між Ізраїлем і Об'єднаною Арабською Республікою, та на місію Об'єднаних Націй і її 20-тисячне військо в Конго. Внаслідок цього саботажу дефіцит Об'єднаних Націй на згадану місію в Середньому Сході дійшов від 1957-го року до $38.702,320, а дефіцит за місію в Конго у минулому році досягнув $31.685.574.

Сумний стан поглиблює не тільки свідоме й плянове саботування Об'єднаних Націй комуністичним бльоком, ведене з політичних причин, щоб здискредитувати цю установу, але й взагалі байдужість членів ОН супроти такої „дрібнички", як вплачування їх обов'язкового членського внеску. Кожний член ОН має платити точно визначену суму, устійнену за відсотковим взаємовідношенням. Ось так З'єдинені Держави оплачують 32.51% цілого бюджету ОН, а СССР чомусь тільки 13.62%, хоч кремлівські диктатори запевняють, що впродовж найближчих 10-ох років „наздоженуть і випередять" Америку своєю продукцією. Але Об'єднаним Націям трудно стягнути з усіх членів навіть нормальні членські внески, щоб покрити річний бюджет у висоті $72.-963.300. На місію ОН в Конго заплатили тільки 4 держави: ЗДА, Австралія, Голляндія і Ірляндія, разом $16.745.329, а 95 країн-членів ОН взагалі не відгукнулись! Якщо ситуація в найближчих днях не покращає, то дефіцит Об'єднаних Націй, який тепер уже переступив $70 мільйонів, дійде до $80 мільйонів, отож буде більший, як цілорічний бюджет цієї установи. В такій ситуації апель генерального секретаря ОН Дага Гаммершилда, щоб Генеральна Асамблея ухвалила бюджет для місії в Конго у висоті $135 мільйонів, має дуже малі шанси, бо коли б навіть ухвалено його більшістю голосів, то нема реальних виглядів, щоб країни - члени ОН вирівняли свої залеглості, покрили теперішній дефіцит і склали потрібні суми на операції в біжучому році.

Гаммершилд рятується двома шляхами: $25 мільйонів узяв із так званого ротаційного фонду, себто перехідного конта, призначеного для надзвичайних адміністраційних видатків Об'єднаних Націй, а решту бракуючої суми позичив в різних інших фондах ОН, здебільша таких, з яких мають фінансувати довготермінові проєкти в різних країнах. Ясно, що позичені там гроші треба звернути, але нема звідки їх узяти. На отому перехідному конті нема вже ні цента і залишається друга дошка рятунку: З'єднені Держави, як великодержава, яка завжди несла головний тягар утримання Об'єднаних Націй і яка з суто політичних причин не хоче допустити, щоб ОН розлетілись. Трагізм цієї парадоксальної ситуації в тому, що хоч фінансовий тягар утримання ОН лежить на американських платниках податків, а Совєти одверто саботують свої зобов'язання супроти ОН, проте найбільшим авантюрником і шантажистом на терені Об'єднаних Націй і в цілому нинішньому міжнародному світі є Москва. Це лише один причинок до тієї ненормальної ситуації, яка не може тривати вічно.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

СТОРІЧЧЯ ІСТОРИЧНОЇ ІНАВҐУРАЦІЇ

Прогула величава інавґурація 35-го Президента ЗДА, Дж. Кеннеді, і з-перед східнього фронтону Капітолю зникла розкішна трибуна, на якій складав він присягу, зникла незугарна, сіра будівля преси, зникли довгі ряди лавок, огорож... На хвилину розгорнувся в усій своїй мармуровій пишноті обновлений, свіжо мальований фасад Капітолю під блискучобілою копулою. Та не надовго: знову застукали майстри, і перед центральними сходами виросла нова трибуна: невеличка, не пишна, на високих ногах і під простим дахом. Бідною й маленькою виглядала вона у порівнянні з попередньою на тлі могутньої будівлі. А проте, на цій, чи радше на такій самій трибуні, маленькій і простій, відбулася сто років тому одна з наймаркантніших подій американської історії — така важлива, що її тепер відтворили для пам'яті нового покоління. 4-го березня 1861 року тут пролунала присяга, а потім славна інавґураційна промова 16-го президента ЗДА — Абрагама Лінкольна, і почалася найбільша драма в історії країни. Святкування її століття є одною з кульмінаційних точок відзначення століття Громадянської війни.

Яке ж відмінне було тоді тло інавґураційної трибуни: тільки середня будівля Капітолю була готова, а над нею здіймалася підстава для копули, неначе велика оборонна башта із стрільними отворами на всі сторони світу. Може була в тій башті символіка часу: бо вже відірвались від американської Унії південні стейти і гроза Громадянської війни висіла в повітрі. Оборона цілости Унії була кличем дня. Напружений настрій панував над країною, над столицею, над людьми, які прийшли, щоб бути свідками інавґурації. Яка ж відмінна була та товпа від цієї, що знову залягла Капітольську площу. Тепер зібралося двадцять тисяч глядачів — удвоє більше, як сто років тому. Тепер стояли добре вдягнені білі й чорні громадяни країни, всі рівні перед законом, всі вільні під Конституцією, всі з однаково манiфестованою людською гідністю на обличчях. Багато тепер мyринів між глядачами: старі, батьки яких ще знали невільничу долю, і діти, які тільки з книжок знають невільниче життя предків і тільки ще інколи, між безжурним „рокенд- ролом", співають стару пісню „Олд кентокіговм" і „Гард таймс". Сто років тому їхні предки не були присутні на інавґурації, і тільки з бічних вулиць могли крадькома поглядати деякі з них на історичну подію, пильнуючи коней чи повозів своїх білих панів.

Святкування почалося сценою з наших часів. На трибуну вийшов син колишнього конфедератського жовніра, що боровся проти Унії, спікер Палати Репрезентантів, могутньої, об'єднаної, врятованої Унії, Сем Рейбирн, і признав, якою трагічною помилкою була Громадянська війна і яке щастя для нації, що партія його батька не перемогла тоді, хоч боролася в найкращій вірі. Потім промовляв з трибуни славний біограф Лінкольна, старенький поет Сендбург. Лінкольнова інавґурація, сказав він, була „часом умирання і заразом годиною народження" нової ери.

Обернулась сторінка історії на сто років назад. Відчинились двері Капітолю і на сходи зійшла мальовнича група. Довга постать Лінкольна у славному циліндрі, що дістав популярну назву „комина", домінувала над усіми; біля нього йшла Мері Тодд, амбітна дружина президента, а далі — попередній президент Бюкенен, його конкурент у виборах і переможець у славній серії публічних дебат в кампанії за сенатське місце — Стівен Доґлес, головний суддя Найвищого Суду і інші достойники — всі точно відтворені з документів та фотографій того часу. Теперішній Лінкольн — вірджінський учитель реторики — на диво подібний до ориґіналу, погідним усміхом зустрічає громаду. Колись усміхався так правдивий Лінкольн, бо приязний він був до всього людського роду. Але ніхто не знав, скільки гірких думок, а то й трагічних рефлексій ховалося тоді за тим його усміхом. Теперішній Лінкольн приїхав собі спокійно автомобілем, не збуджуючи нічийого зацікавлення як один з сотень тисяч подорожніх, що їдуть до столиці. Колись Абрагам Лінкольн мусів потайки скрадатися до столиці на свою інавґурацію: тоді поширилися вістки про плянований у Балтіморі атентат, тож довезли нового президента бічними дорогами, передягненого. Стільки ворожнечі було серед сецесіоністів до нового Президента, що один з приятелів писав до нього після виборів: „... Тільки Бог може допомогти нам... якщо взагалі доживете, то може відбудете інавґурацію". Лінкольн дожив, але передчуття насильної смерти не залишало його й тоді, коли він усміхався до свого народу в день інавґурації, і в усіх наступних роках його урядування. Тепер стояв він в особі актора на трибуні і складав присягу перед головним суддею з 1861-го року, в перуці і тозі, в особі іншого актора. Потім новий Президент виголосив інавґураційну промову: „У ваших руках, мої невдоволені співгромадяни, а не в моїх спочиває в цій хвилині питання війни... Не буде збройного конфлікту, якщо ви самі не станете аґресорами ... Хоч пристрасті розпалились, ми не сміємо поривати ниток нашої взаємної любови ..." Та вже тоді рвалися ці нитки і невдоволені громадяни вже починали аґресію...

Зірвались оплески: акторські, від групи сучасників, що виявляли новому Президентові своє довір'я напередодні історичних подій, і правдиві — від теперішніх громадян, які оцінюють Лінкольнову інавґурацію з перспективи століття.

Під'їхав повіз, запряжений у живі, а не в моторові коні, і президентська пара подалася традиційним шляхом до Пенсилвенії. Малий відділ жовнірів унійної армії творив почесну сторожу. Модерна поліція тримала лад. Уся офіційна група подалася до готелю Вілярда, на прийняття й обід із воловини з капустою, — як сто років тому.

Сто років тому — і тепер.. Що було б тепер, якби не було Лінкольнової інавґурації? Може не було б Громадянської війни, а може була б і скінчилася розбиттям Унії; може Америка, перша модерна демократія світу, ще зберегла б невільництво і стала „відсталою" країною між тими, що вже йшли з духом часу на шляху до соціяльної рівности. Це все нам невідомо. Але ми знаємо, що той, хто складав свою першу присягу на сходах Капітолю сто років тому, зберіг єдність нації і дав волю рабам. І знаємо також, що сто років тому, всього через шість днів після інавґурації Лінкольна, в далекій країні над Дніпром, де теж була неволя, помер інший емансипатор, не президент, а поет, який двадцять років раніше на сторожі біля „рабів німих" поставив своє Слово.

(юст)

ПІД ЗНАКОМ БОРОТЬБИ З „БУРЖУАЗНИМ НАЦІОНАЛІЗМОМ"

„Наближаються ці люди до мене і устами шанують мене; одначе їх серця знаходяться далеко від мене; тому — даремно вони мене шанують".

Ці Христові слова влучно характеризують атмосферу, в якій відбувся ювілей Шевченка, — соті роковини смерти поета, під диктатурою комуністичної Москви. Тон для ювілею дав, як і можна було сподіватися, сам Ніките Хрущов. Комуністична преса рясніє цитатою з його промови: „Шевченко близький і дорогий усім народам нашої великої батьківщини, бо він у своїх творах висловлював думки не тільки української бідноти, але й думки трудящих усіх націй".

Цю директиву комуністичного вождя неухильно виконували всі Шевченківські комітети, створені по всіх комуністичних країнах: мовляв, Шевченко боровся тільки проти соціяльного поневолення, проти господарського визиску трудових мас. Ідею національного визволення України, за яку Шевченко боровся і мучився в неволі за Уралом, комуністична пропаганда замовчує. Але, щоб закрити факт національного поневолення України в сучасності, Москва, не згадуючи давнього гноблення українського народу царями, пускає фальшиву пропаганду про „суверенність" совєтської України:

„Нині Україна — суверенна, вільна держава, чий голос чути в цілому світі („Правда", 10-го березня 1961 р.).

Шевченків ювілей цим покаліченим способом відбувся в найдальших закутках Совєтської імперії, в країнах - сателітах і в Китаї. Як старанно обминали комуністи національну сторону Шевченкової поезії, свідчить число газети „Заря Востока", органу Грузинської комуністичної партії. В статті „Великий Кобзар" (10. 3. 1961 р.), подано факти з життя Шевченка, але ні словом не згадується про національне поневолення України царською Росією. Слова „Заповіту"

„вставайте, кайдани
порвіте
і вражою злою кров'ю
волю окропіте"

— „Заря Востока" пояснює тільки як заклик до боротьби з самодержавним режимом, а не за національне визволення України. Автор статті пише, що у Шевченка була „ідея селянської революції", і що большевицька революція здійснила бажання поета, щоб Україна була „без холопа і без пана".

Цей провідний мотив, що ставить Шевченка на рівні поетів соціяльної кривди, повторюється до нудоти в статтях і промовах в країнах комуністичної диктатури.

Але що робити з тими поезіями Шевченка, в яких він протестує проти національного поневолення України Москвою? Для цього комуністична диктатура уживає двох способів: виключає із творів Шевченка ті поезії або заперечує думки Шевченка. В „Кобзарі" виданому в Києві 1954-го року для масового поширення, не знайдете таких „буржуазно - націоналістичних" поезій, як „Суботів", „Великий Льох", „Розрита Могила" та ін. В поезії „Юродивий" випущено слова про „скаженого Петра" (царя Петра І), зате вміщено російську поему Шевченка „Слепая", хоч поет ніколи не зачисляв її до „Кобзаря".

Явне й безоглядне заперечування генеральної ідеї поетичної і політичної творчости Шевченка — його прямування до визволення з московського ярма — знаходимо в київському місячнику „Комуніст України" за лютий ц. р. Якийсь Д. Острянин в цьому журналі накидається на „американсько - німецьких фальшивників творчости Т. Шевченка та їх найм'итів — українських буржуазних націоналістів", які твердять, що Шевченко „засуджував возз'єднання України з Росією, ганьбив Богдана Хмельницького". Це — обурюється Д. Острянин — безсовісна брехня, брудний наклеп на полум'яного прихильника дружби двох братських народів". І далі, згідно з директивою, даною із Кремлю, пише, мовляв, Шевченко „обстоював і ідею єдности з великим російським народом" і т. д.

У боротьбі проти „українського буржуазного націоналізму" Д. Острянин пробує пояснити слова Шевченка про тих „недолюдків" українського роду, що „гірше ляха" розпинають Україну, мовляв, то стосується тільки до „панів". Ні! Цими словами Шевченко засудив національних ренеґатів взагалі. Російська комуністична політика в Україні, як і політика царської Росії культивує серед поневолених народів тип національного ренеґата - перекинчика, що за лакейство нещасне допомагає окупантам панувати над своєю країною.

Ювілей Шевченка в СССР — це прославлювання національного відступництва на користь „старшого брата". Москва всюди знаходить „буржуазний націоналізм" між поневоленими народами Совєтської імперії. Немає тільки засуду російського імперіялістичного шовінізму: не буде ж Хрущов виступати проти власної політики, що прямує до перемішування і злиття націй, звичайно, в „російському морі".

Обсерватор

ЧИ НЕ В ТОМУ...
(Із циклу „Героїка")

Чи в тому суть буття,
чи не в тому ласка Божа:
жити повністю життя
й вмерти, хай зарання може,
та лишивши міт по собі?
Хай проходять дні і доби!
Хай пливе, пливе життя! —
В ньому і твоє буття,
В ньому і твоє буття —
Чи не ласка? — ще повніше,
повнить інше бо життя,
И в книгу вічність його впише.

ОКСАНА ЛЯТУРИНСЬКА

НА ТЕМИ ДНЯ..

ТВЕРЕЗИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС

Раз-у-раз читачі „Свободи" присилають до Редакції вирізки з польських часописів із статтями, промовами на академіях чи резолюціями різних організацій, в яких завжди та сама давня україножерна нотка, з тими самими давніми претенсіями до українських етнічних земель, начебто нічого в світі не змінилось від часів П'ястів, Ягайлонів, Ґазів і Сасів. Рівень тих статтей, відозв і резолюцій здебільша такий, що їх не варто ні переповідати, ні з ними полемізувати. Тим приємніше було зустріти в газеті „Америка-Ехо" з Толідо, Огайо, в числі з 12 ц.м. велику статтю Януша Ковалевського з Лондону п. з. „Українсько-польське червоне море", яка своїм тоном і змістом яскраво відрізняється від згаданих примітивних голосів.

Заголовок до своєї статті автор взяв із тези: „Польщі й України не розмежовує ні Буг, ані будь-яка інша ріка з води. Між Польщею й Україною лежить червоне море — море крови й, очевидно, сліз". Автор бідкається, що цьому морю не видно краю, бо ні польська, ні українська сторона не мають конструктивних концепцій „ані політичної, ані моральної". У дальшому автор займається головно підходом польського загалу до української проблеми й таврує його різкими словами:

„... Поляк має дуже слабе поняття про минуле України й про історію самої українсько-польської проблеми. Для пересічного поляка, вихованого на „Огнєм і мєчем", Україна — це козаччина, це запиячений Хмельницький, який підняв бунт, бо йому захотілось звести рудоволосу жінку Чаплінського, це спільні з татарами напади на Польщу, це масові вбивства і прикладні, хоч жорстокі кари за ті безчинства, справедливо стосовані Яремою Вишневецьким, що його Господь послав. Після того довго нічого не було, і, врешті оборона Львова проти „українського імперіялізму", геройські „львовске дзєці", вбивства під час другої світової війни, прибивання до дверей домів польських осадників, співпраця українців навперемінy з большевиками і німцями проти поляків. Це більш-менш все. Про велику минувшину українського народу, про Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Святослава, Володимира Мономаха, про першого слов'янського літописця Нестора, про те, що Україна була вже тоді, коли ще не постала Росія, — не знаємо нічого, або знаємо п'яте через десяте. Але найменше знаємо про наші вини, гріхи й промахи супроти України й українців..."

Автор наводить яскраві, конкретні приклади польського невігластва в українських справах та різні теорії змодифікованої концепції „вогнем і мечем" — спольонізування українців, „невизнавання" українського народу й відмовлювання йому права на власну національну самобутність й державність. Автор подає в перекрої короткий, але правильний нарис історичного розвитку України і її взаємин з Польщею і таврує польську політику колонізування України. Довше зупиняється над Гадяцьким договором та особою

(Закінчення на стор. 4-ій)

Володимир Янів

ШЕВЧЕНКО ВЧОРА ТА СЬОГОДНІ

(2)

В такій спільноті не може бути неправди. І тому, як зобов'язуючий наказ, звучать слова:

Вдові убогій поможіте!
Не осудіте сироти,
І виведіть із тісноти
На волю тихих, заступіте
Од рук несытих!

а рівночасно ввижаються картини давнього ладу, коли то „братерськая наша воля", як той степ широка, „без холопа і без пана", „розвернулася весела". А поруч тої радісної картини й інша — понура, але з тим самим змістом, як то в обороні України загинули козаки, що в братській могилі спочили...

Тут пана немає!
Усі ми однако на волі жили,
Усі ми однако на волі лягли,
Усі ми і встанем!

І це про ту Україну, як найвищу спільноту живих, мертвих і ненароджених, каже Шевченко вже у неволі:

Свою Україну любіть,
Любіть її во врем'я люте,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Тим часом ці картини ідеального соціяльного ладу у вільній Україні з підкресленням центрального становища людини та сім'ї на тлі веселого села, — ті картини, що виросли — до речі — з української традиції, були в Шевченкових часах цілковито заперечені суворою дійсністю. Російська „неправда й неволя" призвели до понурої руїни. Закріпачені люди відцуралися в непосильній праці сміху й співу. Матері могли тільки прихапцем годувати своїх дітей. З родин зникло щастя у постійній непевності за майбутнє. Сваволільні дідичі-поміщики насміхалися над людською гідністю, знущаючися з кріпаків і не шануючи дівочої чести. Вони ж розбивали подружжя, пориваючи чи заманюючи жінок, а чоловіків віддаючи до війська. В „москалі голили" єдину дитину безпомічної вдови, позбавляючи її опіки на старість. У висліді „веселеє колись село" мусіло здаватися „темним і німим". І наче синтеза промовляє картина, як то у тому хорошому селі:

Чорніше чорної землі
Блукають люди; повсихали
Сади зелені; погнили
Біленькі хати, повалялись,
Стави бур'яном поросли.
Село неначе погоріло,
Неначе люди подуріли,
Німі на панщину ідуть
І діточок своїх ведуть...

Той стан загального пригнічення, що в усьому заперечував українську сутність, прийшов у висліді національного поневолення. Зле було в Україні за шляхетської Польщі, але польська неволя була дрібницею в порівнянні з московською, що поет коротко з'ясовує у кількох словах, не замикаючи очей на історичне зло, але й без ресентименту до поляків:

Ляхи були — усе взяли,
Кров повипивали,
А москалі і світ Божий
В путо закували.

А в Іржавці сказано, що ляхи таки просто оніміли б з переляку, якби побачили те знущання, яке видумали „Петрові собаки". Щоб остаточно зломити опір, на козацьких трупах побудовано Петербург, а ворона з „Великого Льоху", що символізує відношення Москви до України, похваляється, як то вона передушила 6.000 козацьких душ при прокладанні одної верстви дороги. А скільки тих верстов було? А як вершок глуму треба уважати вжиття українців до імперіялістичних воєн Росії для завоювання свободолюбних кавказьких народів. У Шевченка, що здригається на згадку про огненне море пролитої крови та сліз, викликає той факт таку скаргу в присвяті другові, якому довелося також згинути при завоюванні Кавказу:

І тебе загнали, мій друже
єдиний,
Мій Якове любий! Не за
Україну,
А за її ката довелось
пролить
Кров добру, — не чорну;
довелось запить
З московської чаші
московську отруту!

Те повне заперечення всіх суспільних ідеалів людини із вогнем Прометея мусіло призвести її на прю. Шевченко, віряччи в силу слова, яке було в началі, яке було споконвіку, послав у боротьбу своє слово, а щоб воно мало силу, молився до святої Матері святого Сина на землі, який був найбільшим втіленням слова, якого слово перетривало в Євангелії століття:

Не дай в неволі пропадати,
Летючі літа марно тратить,
Скорбящих радосте!
Пошли,
Пошли мені святеє слово,
Святої правди голос новий,
І слово розумом святим
І оживи, і просвіти!
Щоб слово пламенем
взялось,
Щоб людям серце розтопило
І на Україні понеслось!
І на Україні святилось!

І справді, вийняткову силу слова Шевченко отримав. А які були його наслідки — і для його особистої долі, і для майбутнього цілого народу, про те знає кожна дитина в Україні! Жертвою Шевченка пробудилась Україна вперше. Зі свого слова справді викував він новий леміш до старого плуга, зорав переліг, і зійшли на нім ножі обоюдні, — розпанахали погане, гниле серце трудне, вицідили сукровату, рабську кров, а налили живої, — козацької, чистої, святої! Але сам Шевченко пішов на заслання, у руді аж червоні степи, у пустиню, з якої вернувся із зломаним здоров'ям і вмер на 47-му році життя, не втративши до смерти дару вогненного слова. Від дня смерти поета минуло сто років. За той час валилися й поставали імперії, а з деяких залишився тільки попіл. Скільки Шевченкових віщувань за той час сповнилося! І був уже час, коли, здавалося, могли спом'янути пророка „не злим, тихим словом", коли могли помолитися на волі невольничі діти. Проте, ще не судилось. Вправді, упав царський трон, Господь „поборов першу силу", однак прийшла друга, — „ще лютіша". Але Шевченкове слово живе. Воно стоїть на сторожі нових рабів німих.

(Далі буде)

Сторіччя смерти Кобзаря України в Едмонтоні

Велике українське національне свято в Едмонтоні.

У п'ятницю, 10-го березня, в Албертійському Парляменті, посол Ернст Ваткінс з Калґар з консервативної партії, в своїй промові пригадав, про важливий день — 10 березня для канадійців українського походження, що вони відзначають 100-річчя смерти славного поета Тараса Шевченка.

Він підкреслив, що творчість Шевченка стала підставою українського змагання за національне існування та збереження їх традицій та, що цього року в Манітобі на парляментарній площі буде поставлений пам'ятник Т. Шевченкові.

Посол В. Томин, з Північного Едмонтону (українського походження) в своїй промові присднався до того, що сказав посол Ваткінс.

Вважаємо за необхідне додати, що це вперше в історії Алберти було відзначено цю важливу річницю в парляменті.

В п'ятницю 10 березня українці міста Едмонтону гідно й урочисто відзначили сторіччя з дня смерти Великого Кобзаря України. Це було найлюдніше й найурочистіше українське свято в місті Едмонтоні, столиці Альберти, за час історії поселення зукраїнців у Канаді. Це був справжній національний здвиг, до якого заздалегідь усі відповідно готувались і на нього чекали.

Далеко ще перед 8-ою год. вечора, просторе й розкішне приміщення Провінційної Ювілейної Авдиторії швидко заповнялось і цього разу було повне понад 2,600 осіб. На свято, крім едмонтонців, багато прибуло з близьких і дальших околиць в Алберти. Тут було духовенство українських церков. Посли українського роду до Албертійської Леґіслятури. Були тут науковці, професіоналісти, підприємці, робітники і фармери. Були тут старші й молодші.

Після виконання „О Канадо", свято започаткував п. І. Ісаїв — голова Едмонтонського Відділу КУК — відчитанням звернення голови Уряду Канади, Дж. Діфенбейкера з приводу Сотих Роковин з дня смерти Тараса Шевченка й Сімдесятих Роковин українського поселення в Канаді, що зірвало великий грім оплесків.

Повільно відслонилась сцена, густо уставлена співаками мішаного хору, підлітками й дітьми — понад 500 осіб. Усі в українських національних костюмах. А над ними — „найвищий від усіх" у молодому віці бронзовий Т. Шевченко у стоячій позиції. В залі всі підвелись, віддаючи поклін тому, чиї роковини відзначають. Збірний хор у супроводі симфонічної оркестри виконав „Заповіт", муз. Б. Лятошинського.

Доповідь українською мовою виголосив д-р Яр Славутич, професор Албертійського університету.

Мабуть, найсильніше й найприємніше враження лишилось у присутніх від співу збірного дитячого хору (близько 400 осіб) з дитячою оркестрою. Вони виконали „Реве та стогне" і „Слава Кобзареві" — дириґент п. Е. Вавринюк.

Потім збірний чоловічий хор, з відчуттям і на найвищому мистецькомі рівні зі всіх хорових точок цього вечора, виконав: „Огні горять", муз. С. Воробкевича і „Косар", муз. С. Людкевича. Дириґував п. Р. Солтикевич. Обидві пісні були вкриті довготривалими гучними оплесками.

Другу частину програми започатковано доповіддю англійською мовою, що її виголосив д-р В. Кірконелл, президент університету Акадія в провінції Новій Скотії (Канада).

Він докладно насвітлив стан України під московсько-большевицькою окупацією, згадавши про велике нищення Москвою в Україні національно духових сил, зокрема в 1930-х роках українських письменників. Тепер в Україні уряд поставлений Москвою, там нема жадної свободи. В селах запроваджено нове кріпацтво — колгоспну систему, переведено нищення українського селянства шляхом створення штучного голоду (1933) та висилки з України.

В цілому його доповідь була зреферована в англомовному щоденнику „Едмонтон Джорнал" (11 березня).

Після цього симфонічна оркестра під дириґуванням професора С. Яременка виконала „Баляду" — музика дириґента і „Сюїту" (частини III і IV) — муз. М. Верикіського. Гучними оплесками було нагороджено виконавців.

„Вітер з гаєм розмовляє" — муз. Г. Ґембери та „У перетику ходила" — муз. Л. Ревуцького — виконав збірний мішаний хор. Він же виконав „Кантату" („Б'ють пороги", остання частина). Музика П. Печеніга - Углицького, у супроводі симфонічної оркестри під дириґуванням д-ра П. Маценка. Ця точка викликала сильне піднятя духа.

Відспіванням гимнів закінчено свято. Усі в надзвичайно піднесеному настрої розходились і роз'їжджались по домах. Того вечора не один побував думками в Україні, в Києві, в Каневі на Дніпрі. Згадав своїх рідних в Україні... Кожен здобув надхнення для дальшої та необхідної національної культурно - громадської праці.

Уся підготовча праця відбулась під управою місцевого Відділу КУК. Практичну працю переводив спеціяльно покликаний діловий комітет. Хористів підготовляли всі дириґенти відповідних хорів. Фортепіяновий акомпаніямент Валентини Доброліж. Обгортку програми приготував мистець Ів. Кейван. Оформлення сцени та керівництво програмою виконав мистець Вадим Доброліж.

Дуже багато осіб брало участь у підготовці до цього свята, прізвища яких годі перектазати.

К. Т-чко

Прилюдні Шевченківські доповіді Осередку НТШ в Клівленді

В суботу 11-го березня ц. р., о 7-ій годині ввечері розпочав Осередок Наукового Товариства ім. Шевченка в Клівленді під головуванням проф. Володимира Радзикевича, в домі Осередку Спілки Української Молоді в Америці ім. гетьмана Богдана Хмельницького на заході міста, низку прилюдних шевченківських доповідей у рамках Ювілейного Шевченківського Року 1961, із метою вшанувати пам'ять свого патрона в 100-ліття його смерти.

Доповіді черґуються в такому порядку: 11-го березня — Володимир Радзикевич „Духове обличчя Тараса Шевченка в світлі його щоденника". 18-го березня — Іван Ставничий „Імам Шаміль і поема Тараса Шевченка „Кавказ". 1-го квітня — Ярослав Сушків „Економічний стан українського селянства в добі Тараса Шевченка". 15-го квітня — Михайло Курах „Культ Тараса Шевченка між середньоазійськими народами". 29-го квітня — Наталка Голембйовська „Тарас Шевченко на засланні". 6-го травня — Одарка Боднарівна „Дівоча доля в творах Тараса Шевченка". 20-го травня — Леонид Бачинський „Тарас Шевченко, як маляр" і 27-го травня — Юрій Лінчевський „Тарас Шевченко і театр".

І. Ст.

Шевченківська Сесія УВАН у Вінніпеґу

Прилюдна 13-та з черги річна Шевченківська Сесія УВАН у Вінніпеґу відбулася в неділю 12-го березня в У. Н. Домі при вщерть виповненій залі Сесію відкрив Президент УВАН у Канаді проф. Яр Рудницький. Короткий звіт про діяльність УВАН у 1960 р. зробив секретар УВАН проф. М. Боровський. З нагоди Сесії признано почесні грамоти признання двом українським мистцям в Канаді: проф. Ю. Буцманюкові з Едмонтону й проф. Л. Молодожаниновi (Молові) в Вінніпеґу. Головну доповідь про „Націотворчу ролю Шевченка" виголосив гість із Міннеаполісу, Мінн., проф. В. Доманицький. Доповідачеві дякував заступник Президента УВАН у Канаді д-р М. І. Мандрика. При кінці Сесії на внесення проф. П. Юзика приявні підписали петицію до Мерополітальної Ради в справі названня одної з вулиць Вінніпеґу ім'ям „Шевченко".

З нагоди Сесії відбулася виставка „Шевченкіяни" — новіших видань Шевченка й про Шевченка, а теж новіших скульптур і портретів Шевченка проф. К. Антонович і Л. Молодожанина.

Академічні виклади УВАН.

Черговий „академічний виклад" УВАН на тему „Шевченко й Марко Вовчок" відбувся в неділю 26-го березня в Українському Народному Домі в Вінніпеґу, год. 2.30 по полудні. Доповідачі — проф. Яр. Рудницький і ред. А. Курдидик.

Українська хроніка

● **Скрипковий реситаль Яра Ласовського**, що мав відбутися в п'ятницю, дня 31-го березня ц. р., в Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, о год. 8-ій веч., не відбудеться з огляду на Панахиду по сл. п. Дмитрові Галичинові, яка в цій же порі буде відправлена у великій залі Українського Народного Дому. Нова дата цього реситалю буде проголошена пізніше.

● **Дирекція Університету Українознавства при НТШ** повідомляє, що 14-ий цикл викладів відбудеться в суботу, дня 1-го квітня ц. р., від год. 2-ої по пол. в домівці НТШ при 302-304 Вест 13-ій Стріт. У програмі: виклади з шевченкознавства, етнографії, новітньої історії і географії.

КОМБАТАНТИ ВИДАВАТИМУТЬ СПІЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Головна Управа і Крайові Управи ЗДА і Канади — Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, представники Братства Броди-Лев та голови станиць Братства в Ню Йорку й Филаделфії відбули 19 березня 1961 року в Ню Йорку, пленарне засідання, на якому однодушно порішено приступити до підготови видання одного українського комбатантського журналу спільно з ОбВУА й інш. комбатантськими організаціями ЗДА й Канади.

Рівночасно конференція винесла однозгідну постанову про те, що від 1-го квітня ц. р. дотеперішній орган Головної Управи Братства — Вісті Братства кол вояків 1-ої УД УНА — з осідком у Мюнхені, Німеччина, перестає бути органом Гол. Управи Братства.

Стверджуючи потребу існування одного українського комбатантського журналу, у виданні якого приймали б участь всі існуючі українські комбатантські організації та стверджуючи, що продовжування існування кількох українських комбатантських журналів роздрібнює і так невеликі видавничі спроможності комбатантських організацій — Конференція Братства рішила, в продовженні своєї дотеперішньої одинадцятирічньої видавничої діяльности — зробити крок вперед і приступити до підготови видавати один український комбатантський журнал, спільно з іншими українськими комбатантськими організаціями. Виносячи таку постанову, конференція керувалась моментами доцільности і потреб українського комбатантського життя в глибокому переконанні, що таке рішення знайде повну підтримку членства Братства й інш. українських комбатантських організацій.

В конференції приймали участь: від Головної Управи Братства: Л. Ортинський, В. Біґус (Канада), Є. Шипайло, К. Григорович, Я. Терлецький, В. Гриньох; від Крайової Управи Канади: М. Малецький, С. Гуляк; від Крайової Управи в ЗДА: І. Скіра, Б. Артимишин, М. Гись, В. Лотоцький, Я. Колодій, В. Зуляк, Ю. Ференцевич; від Братства Броди-Лев: Б. Левицький, Л. Стеткевич, Г. Яремчук; від станиці Филаделфія: В. Заброцький; станиця Ню Йорк: Я. Балабан. Напередодні конференції, в суботу 18 березня відбулась товариська зустріч представників Братства й інших українських комбатантських товариств, на яких з коротким словом виступали пп. ред. І. Кедрин-Рудницький, д-р І. Козак та д-р Л. О. Ортинський.

А. Н.

Рада Директорів Видавництва „Червона Калина"

з жалем повідомляє своїх Членів та все Українське Громадянство про передчасну смерть свого члена-основника, колишнього УКРАЇНСЬКОГО СІЧОВОГО СТРІЛЬЦЯ

бл. п. ДМИТРА ГАЛИЧИНА

і закликає все Членство взяти участь

в ПРОЩАЛЬНІЙ ПАНАХИДІ — в П'ЯТНИЦЮ, 31-го БЕРЕЗНЯ цього року, в год. 8:00 вечора, в Українському Народному Домі, при 142 — Друга Евеню в Ню Йорку;

та в ПОХОРОНАХ — в СУБОТУ, 1-го КВІТНЯ цього року, в год. 9:30 перед полуднем.

РАДА ДИРЕКТОРІВ В-ВА „ЧЕРВОНА КАЛИНА"

Український Конґресовий Комітет Америки

ДІЛИТЬСЯ СУМНОЮ ВІСТКОЮ ІЗ СВОЇМИ ВІДДІЛАМИ, ІЗ УСІМИ ЦЕНТРАЛЬНИМИ І ЧЛЕНСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, З УСІМИ ЖЕРТВОДАВЦЯМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ І З ЦІЛИМ УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ У ЗДА ТА НА ВСІХ КОНТИНЕНТАХ ПРО ПЕРЕДЧАСНУ СМЕРТЬ ПРЕЗИДЕНТА УККА

†

Д-ра г. к. Дмитра ГАЛИЧИНА

Головного Предсідника Українського Народного Союзу, Екзекутивного Директора „Комітету будови пам'ятника Шевченкові", б. Українського Січового Стрільця, *визначного українського громадського і політичного діяча*, від 1923 р. в Америці, що упокоївся в Бозі після важкої операції ранком дня 26-го березня 1961 р., в одному із шпиталів Ню Йорку, на 66-му році життя.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ І ПОШАНА СЕРЕД УСІХ УКРАЇНСЬКИХ СУЧАСНИКІВ І ЇХ НАСЛІДНИКІВ.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, дня 1-го КВІТНЯ 1961 року, в год. 9:30 ранку, з церкви св. Юра в Ню Йорку.

За Екзекутиву УККА:
Д-р Лев ДОБРЯНСЬКИЙ — голова
Ігнат БІЛИНСЬКИЙ і д-р Матвій СТАХІВ
секретарі

Товариство „Дністер",
361 ВІДДІЛ УНСОЮЗУ в НЮ ЙОРКУ

з жалем повідомляє своїх Членів про ненадійну смерть ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА УНС

†

сл. п. Дмитра Галичина

і закликає все своє Членство масово участю вшанувати пам'ять Покійного

в ПАНАХИДАХ — дня 29-го, 30-го, в год. 8:00 вечером, в пох. заведенні П. Яреми, а дня 31-го березня, ц. р., в год. 8:00 веч., в УНДомі, при 140 Друга Евеню в Ню Йорку;

і ПОХОРОНАХ — дня 1-го квітня ц. р., в год. 9:30 з УНДому до церкви св. Юрія, а опісля на цвинтар Кальварія.

За Екзекутиву Т-ва „Дністер":
д-р В. ВИШИВАНИЙ, голова
проф. В. БАРАГУРА, секретар

†

З великим жалем і тугою повідомляємо всіх Кревних, Друзів і Знайомих про трагічну смерть Нашого Улюбленого СИНА

МИРОНА — БОГДАНА ЛИСАКА

який залишив нас 27-го березня 1961 р. на 7-ій весні свого життя.

ПАРАСТАС відправиться в СЕРЕДУ, 29-го БЕРЕЗНЯ 1961 року, в год. 7:30 вечора, в пох. заведенні І. Ковальчика, при 129 Гренд вул. в Джерзі Ситі, Н. Дж.

ПОХОРОН відбудеться в ЧЕТВЕР, 30-го БЕРЕЗНЯ 1961 р., в год. 1:30 по пол., на цвинтар в N. Arlington, N. J.

Горем прибиті:
ГЛЕН і МИХАЙЛО ЛИСАКИ — родичі
ЛІДІЯ — сестра
РОМАН — брат
ЛІДІЯ і БОГДАН ЛИСАКИ — стрийки
ІГОР і МИХАСЬ ЛИСАКИ — кузини
та Рідня в Краю

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

висловлює глибокий сум з приводу так несподіваної смерти

†

д-ра ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Члена Фундації Української Вільної Академії Наук у США, голови Українського Народного Союзу, президента Українського Конґресового Комітету Америки та відомого українського діяча.

Родині, Друзям і Знайомим Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

УВАН у США

†

З сумом повідомляємо, що дня 8-го березня 1961 року в м. Нойбурґ, Німеччина, відійшов у Вічність, на 78. році життя, Наш Незабутній і Дорогий

МУЖ, БАТЬКО, ТЕСТЬ, ДІДО, ШВАГЕР, СТРИЙ і КУЗИН

Володимир СІЛЕЦЬКИЙ — ДЖУРДЖ

був. професор гімназії в Снятині й Станиславові в Зах. Україні, б. поручник УГА.

Похорон відбувся в Нойбурзі в суботу, 11-го березня 1961 р., на місцеве кладовище.

Горем прибиті:
СТЕФАНІЯ з дому ДАШКЕВИЧ — дружина
ІВАН, НАДІЯ, МАРКО, ТАМАРА СІЛЕЦЬКІ-ДЖУРДЖ — сини з родиною
ОКСАНА, ЮРІЙ, АННА СТАРОСОЛЬСЬКІ — дочка з родиною
д-р РОМАН ДАШКЕВИЧ — шваґер
Рідня на Рідних Землях

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ Нашого Найдорожчого та Незабутнього

МУЖА, БАТЬКА і БРАТА

бл. п. д-ра Теодозія КОРДУБИ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

у СУБОТУ, 1-го КВІТНЯ 1961 р.

в год. 8:00 рано

в ЦЕРКВІ СВ. ЮРА — в НЮ ЙОРКУ при 7-ій вулиці.

РОДИНА

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ШЕВЧЕНКА

(Закінчення із стор. 1-ої)

відчитали проклямацію губернатора стейту Іллиной Отто Кернера про встановлення 1961 р. Шевченківським Роком та спеціяльну резолюцію Міської Ради м. Шикаґо про вшанування пам'яти Т. Шевченка. На мистецьку програму Академії, що її започатковано американським гимном, який відспівав М. Желехівський, склалися виступи хору „Сурма" і 22-го Відділу Союзу Українок в Шикаґо під дир. Юрія Яримовича і при акомпаніяменті Е. Блідого, деклямація „Заповіту" англійською мовою, що її виконала Анна Рурка, сольоспів п-ні Шарльотти Ордассі Баранської з Ню Йорку, яка виступала разом із своїм чоловіком Володимиром Баранським при акомпаніяменті проф. І. Білогруда, фортепіяновий виступ проф. Б. Максимовича, деклямації Роми Турянської і Тараса Ліськевича. Академію закінчено національним гимном, що його відспівали обидва хори. З нагоди Академії була видана і розповсюджена спеціяльна програмова книжка з українськими й англійськими матеріялами, зредаґована ред. М. Семчишином. Ввесь дохід з Академії призначено на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні та на Шевченківські видання.

У Филаделфії

Филаделфія. — Українське громадянство Филаделфії та околиці вшанувало пам'ять Т. Шевченка у сторіччя з дня його смерти урочистою Академією, яка відбулася в присутності понад 2.000 осіб у великій залі Тавн Голл. Першу частину програми, після відспівання „Заповіту" Шевченка хором „Кобзар" враз із симфонічною оркестрою, відкрив д-р Вол. Ґалан, голова Відділу УККА у Филаделфії, після чого цей самий мішаний хор відспівав кантату М. Лисенка до слів Шевченка „Радуйся ниво неполитая". Промову англійською мовою виголосив голова відділу слов'янських мов Пенсилвенського університету, проф. д-р Альфред Сенн, якого представив д-р Вол. Ґалан. У своєму слові проф. Сенн подав короткий перекрій найважливіших праць у чужих мовах про Шевченка, відмічуючи місце Шевченка в літературі не тільки як поета й маляра, але й як національного героя, і передав привіти від наукових мовознавчих товариств, що він їх очолює. Виступом відомої молоденької співачки, Оксани Дж. Совяк (контральт, при фортепіяні Н. Котович), яка відспівала три пісні до слів Шевченка та А. Рудницького „Ой зійди, зійди, ти зіронько" — найулюбленішою піснею Т. Шевченка, що її виконав хор із оркестрою (сольо Вол Поліщука) закінчилась перша частина Академії. Після перерви другу частину Академії започаткував 15-хвилиною промовою д-р Гр. Лужницький. Після промови співачка Марта Кокольська-Кобрин (сопран, при фортепіяні А Рудницький) відспівала три пісні до слів Шевченка (Верківський: Арія Ганни з опери „Наймичка", Рудницький „Як би ми зустрілись" та „Радуйся"), а як наддаток, на домагання публіки, „Ой одна я, одна". Мистецькою деклямацією артиста Й. Гірняка поеми „Кавказ" та кантатою Лисенка „Б'ють пороги" (мішаний хор і оркестра, солісти О. Татунчак, Е. Фаріон і І. Гаврилів) і національним гимном, що його відспівав хор і публіка на тлі оркестри, закінчено цей імпозантний справді концерт-академію. Диришентом хорів був д-р А. Рудницький, концертмайстрами Я. Миґасюк і А. Оґроднік-Жилава. При фортепіяні Р. Гарасимович. Просте, скромне, правдиво-мистецьке оформлення сцени було проєкту проф. П. Меґика.

● Ширші сходини, присвячені вшануванню пам'яті Т. Шевченка в 100-річчя його смерти влаштовує 64-ий Відділ Союзу Українок Америки в суботу, дня 1-го квітня ц. р., о год. 6-ій веч., у власній домівці в Народнім Дому у Ню Йорку. У програмі сходин: доповідь З. Никифорук, рецитації М. Вишиваної, О. Луцької та спогад О. Соневицької „Дніпром — з Черкас до Києва".

Тверезий польський голос

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Івана Немирича і нав'язує до нього свої висновки:

„... Скільки таких Немиричів замоталось і все ще мотається в заплутаних суперечностях т. зв. польсько - української проблеми, всупереч власним терпінням та понад власні терпіння, понад заколот ненависти і незрозуміння, виявляє спроби реалізувати — щораз змінювану життям — Галяцьку домову! Оповідав мені редактор „Останніх Вядомосці". як то в часі своїх воєнних мандрівок він опинився в хаті одного українця, який дав йому поміч і виявив послуги у дальшій мандрівці. Про прощанні українець зняв свиту і показав спину — всю порізану близнами. „Це, пане, пам'ятка після вашої пацифікації, — сказав він. Але я вам поміг і іншим допомагатиму, бо розумію, що нашим спільним ворогом є Москва, байдуже біла чи червона. І вірю, що настане час, коли з вами договоримось. Ви били нас, ми побивали вас. Це було глупо, але глупе мусить минутись. Треба забути і з Богом починати колись нове життя, коли ось це — вказав на відділ маршуючої частини червоної армії — остаточно минеться..." Незнаний Немирич... Напевно, як Немирич, згинув, закатований московськими опричниками А ми, живі, повинні присягнути одні одним що вже ніколи не вернемося до політики „невизнавання русинського націоналізму" і до практики виписування тієї дурної політики на спинах своїх і їхніх Немиричів. Червоне море між Польщею і Україною мусить бути висушене".

Гарна, розумна і пристойна стаття. Вона позбавлена політичних крапок над „і", але втримана в дусі того політичного реалізму й знання проблеми, що обурюється проти анахронічних Заґлоб, які — на превеликий жаль — все ще надають тон польській публічній опінії, особливо на еміґрації в Америці.

ТАРЗАН, ч. 4623. Поранений буйвіл.

Померой повалив буйвола, але його невлучний постріл спричинив неспокій. Поранена бестія пирскала і старалася встати...

І немов колода прямувала до захисного чагарнику. — Не стріляйте, — докоряв Тарзан. — Ми його дістанемо пізніше.

Померой зблід. — Ви гадаєте... Мавполюд лявся. — Очевидно, ... Ми не можемо залишити в укритті болем пройняту тварину.